

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 9 maja 2018 r.

w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, przekazanym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z 27 lutego 2018 r. Nr GMS-WP-173-65/18, opiniuje go negatywnie.

Odnosnie projektowanego art. 1 pkt 1 lit a. ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: ustawa o IPN) Rada zauważa, że projektodawca nie uzasadnił w sposób wystarczający przesłanek nakazujących zmiany w tym przepisie. Ponadto projektowane w tym zakresie regulacje są zdaniem Rady nazbyt ogólnie sformułowane i zachodzi obawa, czy przepis ten będzie stanowił skuteczną podstawę do wypełniania przez Instytut Pamięci Narodowej swych ustawowych obowiązków.

Rada krytycznie ocenia treść proponowanego art. 53 n¹ ustawy o IPN, tj. utworzenia Rady do Spraw Badań nad Przeszłością. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa organ ten powiela kompetencje Instytutu Pamięci Narodowej i w związku z tym jest zbędny. Ponadto zbyt wąsko określone są wymagania ustawowe powołania w skład członków tej Rady (tylko osoby posiadające stopień doktora nauk humanistycznych).

Treść projektowanego art. 53o ustawy o IPN regulujący kwestię powództwa o ochronę dobrego imienia Rzeczypospolitej Polskiej należy ocenić negatywnie. Przepis ten nie jest wystarczająco precyzyjny, gdyż przede wszystkim nie wskazuje, czy Prokurator Generalny działa z urzędu, czy na wniosek - a jeśli tak, to jakich podmiotów.

Negatywnie należy ocenić również proponowane zmiany w treści art. 55 ustawy o IPN. Zgodnie z projektem odpowiedzialność karną za publiczne i wbrew faktom zaprzeczanie zbrodniom określonym w art. 1 ustawy o IPN będzie można przypisać sprawcy

tylko, gdy działał w sposób mogący zakłócić spokój lub porządek publiczny. Tym samym projektodawca zawęży zakres zastosowania tego przepisu, przy czym wprowadzone nowe znamiona czynu są określone w sposób nieprecyzyjny, powodujący trudności w wykładni tego przepisu. Należy podkreślić, że ustawodawca powinien w taki sposób określić znamiona czynu zabronionego, aby zarówno dla adresata normy karnej, jak i organów stosujących prawo, nie budziło wątpliwości czy dane zachowanie wypełnia te znamiona.

Projektowany art. 55a ustawy o IPN także należy ocenić negatywnie. Sposób określenia przesłanek odpowiedzialności za czyn określony w tym przepisie jest sformułowany w sposób nieprecyzyjny, budzący wątpliwości, co do efektywności jego stosowania w praktyce orzeczniczej. W szczególności opis znamion czynu polegającego na używaniu sformułowań „polskie obozy zgłady” lub „polskie obozy koncentracyjne” razi kazuistyczną szczegółowością, która może przynieść skutek przeciwny od zamierzonego - na przykład użycie sformułowania „polskie obozy śmierci” nie będzie już penalizowane.

W ocenie Rady, przepisy projektu w powyższym zakresie są niezgodne z art. 42 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że nie spełniają kryteriów określoności, wymaganych dla przepisów karnych. Projektowane regulacje są bowiem skonstruowane w sposób nieprecyzyjny, niejasny i niepoprawny. Przywołana norma konstytucyjna nakazuje zaś ustawodawcy takie wskazanie znamion czynu zabronionego, aby wyeliminować wątpliwości, czy określone zachowanie *in concreto* wypełnia te znamiona.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że projekt narusza także zasady poprawnej legislacji wywodzącej się z art. 2 Konstytucji, zgodnie z którym Rzeczypospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym.

Rada zgłasza ponadto uwagę redakcyjną, dotyczącą użycia w projekcie pojęcia „Rzesza Niemiecka” mimo, że obowiązująca ustawa o IPN posługuje się pojęciem „Trzeciej Rzeszy Niemieckiej”. Należy w tym zakresie zachować spójność terminologiczną.